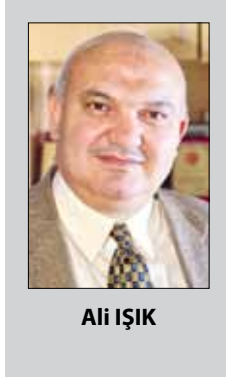

KİTABELER VE ŞAİRLER: 3

VEHBÎ İMZALI KİTABELER

Vehbî, Konya'da gerek tarihî eser, gerekse mezar taşı kitabelerinde sıkça rastlanılan bir isimdir. Tespitlerimize göre Vehbî isminin/mahlasının geçtiği -beşi tarihî eser, ikisi de mezar taşı olmak üzere yedi kitabıyla bir şiirden ilki (Yusuf Ağa Kütüphanesi'nin ilk kapısı üzerinde) 1209/1794-95, sonuncusu da (Ereğli Ulu Cami tamir kitabesi) 1308/1890-91 tarihli. Bu iki tarihin arası bir asra tekabül ettiğine ve hayatı hakkında çok az bir bilgi bulunan tek Konyalı Vehbî de 1270/1854-55 doğumlu olduğuna göre en az iki şair Vehbî Konya ikliminde yaşamış veya soluklanmıştı. Yusuf Ağa Kütüphanesi üzerine bir makale kaleme alan Dr. Müjgân Cunbur, mezkûr makalesinde, yukarıda anılan kitabeyi oluşturan şiirin Sümbül-zâde Vehbî (1718?-1809)'ye ait olabileceği ihtimalini belirtir (Cunbur, 1963: 208). Bunda, hiç kuşkusuz, Sümbül-zâdenin tarih manzumeleriyle ünlenmesinin önemli bir payı olsa gerektir.

Yazımızda söz konusu edeceğimiz Vehbî imzalı sekiz manzumedan ancak ikisi, hayatı hakkında sınırlı bilgiye sahip

Ali IŞIK

olduğumuz Konyalı Vehbî Efendi'ye ait olmalıdır. Zira diğerleri ya o doğmadan önce ya da çocuk yaşlarında kaleme alınmışlardır.

Bu Konyalı Vehbî Efendi, şairliği yanında hattat, müzehhip ve mücellittir. Abdülfettah-zâde Hâfız Ahmed Rüşdî'nin oğlu olarak 1270/1854-55'te Konya'da doğmuştur. Medrese tahsilini de Konya'da yapan Vehbî,

Müderres Naim Efendi'den icazet almıştır. Vehbî'nin özellikle tarih kıt'aları ünlüdür.

Vehbî üzerine bu açıklamadan sonra Vehbî imzalı kitabe metinlerine geçebiliriz.

Yusuf Ağa Kütüphanesi'nin İlk Kapısının Kitabesi

Kütüphane, Sultan II. Selim Camii'nin güneybatı köşesine eklenmek suretiyle 1210/1796 yılında Mihrimah Valide Sultan'ın kethüdası, aslen Konyalı olan Giritli Yusuf Ağa tarafından inşa ettirilmiştir. İlk inşasında, giriş kapısı Sultan Selim Camii'nin batıya bakan bir penceresiydi.

Bugün pencereden bozma bir kapıdan içeri girilmektedir. Asıl kapısı Selimiye Camii'ne açılmaktadır. Bina Gödeneye taşından inşa edilmiş ve üzeri kurşun-

Yusufağa 2. kitabe
(Haşim Karpuz)

lu bir kubbe ile örtülmüştür. Altı üstlü yirmi iki penceresi vardır. İçinin uzunluğu ve genişliği 10,80 metredir. Kütüphane tek katlı olup kubbeye örtülü bir salonu bulunmaktadır. Toplam kullanım alanı 110 m²'dir. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir.

Bugün Selimiye Camii'nin içinde kalan kapının üstünde onar satırdan oluşan üç sütun olarak mermerle hakkedilmiş sülüs hatlı aruzun hezec bahrinde (dört mefâilün) kaleme alınmış tarih kıtası şudur:

*Cenâb-ı kethüdâ-yı Vâlide
Sultân-ı zîşân kim / Odur kavlı-
Kitâb üzre atâ-bahş-i kerîmâne⁽¹⁾ /
Kalem ber-vech-i itkân idemez
evsâfını tefsîr*

*Hadîs-i medhi sığmaz safha-
i takrîr ü ityâne⁽²⁾ / Küşâde kıldı
miftâh-ı sa'âdetle himem bâbın / Olub
mazhar fütûhât-ı atâ-yi Rabb-i
Mennâne⁽³⁾*

*Hülâsa nakd-i vakt-i himmetin
hayrâta sarf eyler / Ne unvân-ı şeref-*

(1) Şerefli Valide Sultan'ın saygın kâhyası ki; Kur'an'ın tavsiyesine uygun cömertçe ihsanda bulunan odur.
(2) Onun vasıflarını kalem aynen anlatıp yorumlayamaz; onu övecek sözler sayfalara sığmayacağı gibi akla da gelmez.
(3) Himmetler kapısını saadet anahtarıyla açarak çok nimetler veren Rabbin bağışlarını kazanmaya mazhar oldu.

*dür böyle etvâr-ı semihâne⁽⁴⁾ / Ana
celb-i rıza'ullâh a'lâ-yi mukâssidür*

*Bunu tasdik için burhân-ı kâfi bu
kütüb-hâne⁽⁵⁾ / Hezârân tuhfeler vaz'
itdi kim Keyhüsrevş anda / Sanur-
sun her biri bir dürr-i muhtâr-ı
mülûkâne⁽⁶⁾*

*Sevâd-ı safhasından eyleyen
tenvir-i ebsârı / Uyûn-i rağbetiyle
bakmaya kuhl-i Sifâhâne⁽⁷⁾ / Hemîşe
böyle ihyâ-yi ulûm itmektedir lûtfi*

*Şifâ-yi sadr olur feyz-i a'tâsi ehl-i
irfâne⁽⁸⁾ / Celâlî'd-dîn füyûzâtıyla
Konya dâr-ı ilm ammâ / Nevâdur
nüshalar kem-yâb idi tadrîs-bâhâne⁽⁹⁾*

*O rütbe bâdi-i Şâdi-yi üstâdân-ı
asr oldu / Ki Vassâf olsa da kâdir değül
tavzîh ü tıbyâne⁽¹⁰⁾ / Hem oldu mâye-i
behcet bu güne ekmel-i hizmet*

*Mübârek rûh-ı pâk-i bânî-i câmi
Selîm-Hâne⁽¹¹⁾ / Mutavvel eyleme
güftârın ey dil muhtasar maksûd /
Ma'ânî-i du'â telhîs olunsun nükte
Subhâne⁽¹²⁾*

(4) Kısacası çabalarından kazandıklarını hayırlara harcar; böyle çok cömertçe tavırlar ne şerefli bir unvandır.
(5) Allah'ın rızasının ona gelmesi maksatların en yücesidir; bu kütüphane bunu doğrulamak için yeterli delildir.
(6) Orada ünlü İran sultanı Keyhüsrev gibi binlerce hediye ortaya koydu ki; sanırsın, her biri hükümdarlara yaraşır seçkin bir incidir.
(7) Gözlerin ışıltısı sayfalarındaki karaltılardan/yazılardan; arzulu gözler, İsfahan sürmesini aramaz.
(8) Onun lütfü her zaman böyle ilimleri canlandırmaktadır; bağışlarının bolluğu kendini bilenlerin kalplerinin şifası olur.
(9) Mevlâna'nın feyziyle Konya ilim yuvasıdır ama; okumak isteyenlere kütüphanedeki kitaplar eşine az rastlanır değerli kitaplardır.
(10) (Bu kitaplar) sebebiyle o derece zamanın ustası Şirazlı Şadi gibi oldular ki; ünlü İranlı edip ve âlim Vassaf olsa da açıklama ve ifade etmeye muktedir olmaz.
(11) Aynı zamanda bu tarz mükemmel hizmeti, bu mübarek camiyi inşa ettiren Selim Han'ın temiz ruhuna sevinç/güzellik mayası oldu.
(12) Ey gönül, sözünü çok uzatma, maksa-

*Mükerrerem nüsha-i zâtın vikâye
eyleyüb dâ'im / Misâl-i levh-i mahfûz
ola mazhar hıfz-ı Yezdâne⁽¹³⁾ / Dü
mısra'ıyla bahr-i râ'ik-i tab'ında ey
Vehbî*

*İki târîh buldum her biri
mânend-i dürdâne⁽¹⁴⁾ / Ulûm erbabi-
na bünyâd-ı cûd-ı Yûsuf Ağadur
(1209) / Zehî dâr-i mu'allâ-yı ma'ârif
nev kütüb-hâne⁽¹⁵⁾ (1209/1794-95)*

Beşşehir/Karahisar Çamurcu Çeşmesi

Beşşehir'e bağlı Karahisar köyünün orta mahallesinde küçük bir meydana yer alan çeşme, muntazam yontulmuş taşlarla yapılmış, H 1268/M 1851 tarihli, sivri kemerli bir sokak çeşmesidir.

Çeşmenin önünde birbirine bağlı orijinal yalak taşları vardır. Kemer nişinin iki yanında sekileri vardır. Tek lüleli çeşmenin taşığının üzerinde (37x57 cm. boyutlarında) dört beyitlik kitabesi bulunmaktadır. Sivri kemer üzerinde düz saçağa sahip çeşmenin kitabesi bilinenden farklı bir Vehbî'ye aittir.

Kitabesi:

*Azîz eyle dü âlemde ilâhî ehl-i
hayrâtı / Safayı zevk-i ahkâm olub
cennet makâmâtı*

*Çamurcu Süleyman Ağa ibn Halil
bânîsi fî sebîlillah / Salâdır cümle
atşâna için bu âb-ı hayâtı*

*Hasan ile Hüseyin aşkına cârî
oldu bu çeşme gelin(?) / İçin bundan
âfiyetle vire Mevlâ mükâfâtı*

Tamâm oldu inâyetle didi Vehbî

dını kısa tut; Allah'a edilen duanın anlamı nükte gibi kısa/özlü olmalı.

(13) Muhterem zatın daima korunan kitabı, levh-i mahfuz (ilahî ilim) misali Allah'ın korumasına mazhar olsa...

(14) Ey Vehbî! Yaradılışımın halis denizinden iki mısra ile her biri inci tanesi gibi iki tarih buldum.

(15) İşte bilginin yüce makamı olan bu yeni kütüphane, ilim erbabına Yusuf Ağa'nın cömertliğinin yansımasıdır.

Beşşehir Karahisar Çamurcu Çeşmesi (Haşim Karpuz)

Beşşehir Karahisar Çamurcu Çeşmesi Kitabesi (Haşim Karpuz)

*hidâyetle / Sene bin iki yüz altmış se-
kiz içre tamâmâtı*

Yeşildere (Detse) Ali Ağa Çeşmesi

Meram ilçesi Yeşildere köyü merkezinde yer alan Ali Ağa Çeşmesi, sivri teğet kemerli, üçgen alınlıklı bir çeşmedir. Kitabesine göre 1277/1860 tarihinde yapılmıştır.

Muntazam yontulmuş taşlardan yapılmış önünde birbirine bağlı taş su yalakları yer alır. Tek lüleli çeşmenin dairevi bir yalağı bulunmakta, her iki yanında sekiler yer almaktadır. Cepheyi oluşturan sivri teğet kemer, kalın taş ayaklara oturur. Başlık

Yeşildere Çeşmesi (Haşim Karpuz)

Yeşildere Çeşmesi Kitabesi (Haşim Karpuz)

hizasından yatay olarak profilli bir silme, çeşme cephesini ikiye böler. Aynalık üzerinden kaş kemerli bir taşlık bulunmakta ve kemer alınlığında rozetler yer almaktadır. Bunun üzerinde dört satırlık kitabe yer almaktadır. Yüzeysel silmelerle belirlenmiş dikdörtgen cephenin üzerinde üçgen alınlık gelmektedir. Çeşmenin talik hatla hakkedilen aşağıdaki kitabesini de bilinen Vehbî'nin kaleme alması mümkün görünmektedir.

*İki âlemde şâd eyleye ilâhî ehl-i
hayrâtı / Safâ-yı zevk-ı ahkâmı olub
cennet makâmâtı*

*Bu çeşme bânisi Ali Ağa hem
mütevellîsi / Salâdır cümle atşâna içe-
ler işbu hayâtı*

*Hasan Hüseyin aşkına cârî oldu
bu çeşme / Nezâretci ki Abdullah
Efendi'ye vire Mevlâ mükâfâtı*

*Tamâm oldu inâyetle didi Vehbî
hidâyetle / Yarım cennetde göstere
cemâliyle kemâlâtı*

Sene 1277

Paşa Çeşmesi

Merhum Mehmet Önder'in *Mevlâna Şehri Konya'sında*, yine merhum Selçuk Es'in *Büyük Konya Ansiklopedisi* tefrikasında belirttiğine göre, bir zamanlar İstasyonun güneybatısında ve eski Meram yolu üzerinde bulunan Paşa Çeşmesi'nin kitabesinin şairi de bir Vehbî'dir. Yaşı kırktan küçük ve yörelî olmayanlar için belirtelim; Paşa Çeşmesi, eski yoldan Meram'a giderken demir yolunun 400 metre kadar ilerisindeydi. Çeşme, Ahmet Öksüz'ün belediye başkanlığı döneminde, 1985-86 yıllarında yapılan Meram Eski Yol Üs Geçidi inşaatı vesilesiyle ortadan kaldırılmıştır.

Es'in ifadesine göre bu çeşme ilkin suyunu Meram Çayı'nın sularının biriktirildiği, Havzan semtine de ad olan havuzlardan almaktadır. Daha sonra bu çeşmeden, demir borularla getirilen Çayırbağı suyu akıtılmıştır (Bu durum, Avlonyalı Ferit Paşa'nın valiliği zamanında, 1902 yılında, olsa gerektir). Yine Es ve Önder'e göre bu çeşme, Konya Valisi Mehmet Selim Paşa'nın zamanında hayırsever halkın teşebbüsü ile yaptırılmıştır (H 1279/M 1872). Osmanlı Dönemi devlet adamları hakkında önemli bir kaynak olan *Sicill-i Osmânî*'de Konya valiliği yapan bu isimde bir Osmanlı paşası mevcut değildir. Mehmet Selim Paşa, olsa olsa Selim Mehmet Paşa (Haseki; ö. 3 Recep 1289/6 Eylül 1872)'dir. Bu zat, ilki 1266 yılının

Şaban ve Ramazan ayları arasında (Haziran/Temmuz-Temmuz/Ağustos 1850), ikincisi 1268 yılının Şaban-Şevval aylarında (Mayıs/Haziran-Temmuz/Ağustos 1852) olmak üzere topu topu iki-iki buçuk ay kadar valilik yapabilmıştır. Hem görev yaptığı tarih hem de görev süresinin kısalığı sebebiyle bu çeşmeyi bu zatın yaptırması mümkün görünmemektedir. Metnini Vehbî'nin kaleme aldığı kitabe de olsa olsa çeşmenin bir yenileme veya tamir kitabesidir. Zira 1070-1071/1659-1661 tarihli *10 Numaralı Konya Şeriye Sicili*'nde iki yerde bir mülk satışı sebebiyle bu çeşme zikredilmektedir. Bu kayıt, 1659 tarihinden önce de bu çeşmenin varlığına işaret etmektedir.

Çeşmenin sülüs hatlı mermer kitabesi şöyledir:

*Azîz eyle dü âlemde ilâhî ehl-i hayrâtı
Safâ vü zevk-i ahkâmâda olub cennet makâmâtı
Sebeb olan cema'âtı umûmen cümle hayrâtı
Bekâ bahşide Kevser şarâbından kemâlâtı
Hasan ile Hüseyin aşkına câri oldu bu çeşme
Gelüb nûş eyleyenlere vire Mevlâ makâmâtı
Sezâ altun kalemler yaz bu çeşme târihin Vehbî
Salâ hep ehl-i atşâna içeler âb-ı hayâtı
Sene 1279
5 Rebi'ül-âhir (Önder, 1962: 233)*

Ereğli Ulu Cami Tamir Kitabesi

Ereğli ilçesinin Camii Kebir Mahallesi'ndeki Ulu Cami, Karamanoğlu İbrahim Bey'in oğlu Mehmet Bey tarafından 1445-56 yılları arasında yapılmıştır. Caminin 1308 (1890-91) tarihli tek beyitlik tamir kitabesinin altında bu defa hattat olarak Vehbî imzası vardır. Bu kitabenin tarihi, ne zaman öldüğü bilinmeyen Vehbî'nin vefat tarihine ışık tutabilecek gibi görünmektedir. Zira bu kitabe, tespit edebildiğimiz Vehbî'ye ait kitabelerin sonuncusudur. Şayet aşağıda naklettiğimiz kitabenin hattatı –hattat olduğunu da

Ereğli Ulu Cami tamir kitabesi (Haşim Karpuz)

bildiğimiz- şair Vehbî ise; Vehbî'nin vefat tarihi ile bu kitabe tarihi arasında fazla bir zaman olmasa gerek-

*Birleşince sa'y-i bezl-i ehl-i dinle sıdk-i Emin
Kıldı tecdid ez-esas-gâh Mir Emin'le müminin*

Fî seneti 1308 Ketebehu Vehbî

Vehbî'nin bilinen kitabe metinleri bunlarla sınırlı değildir. Araştırmalarımız esnasında tespit edebildiğimiz kadarıyla Musalla Mezarlığı'nda Çerkez-zâde Fâzıl Şeyh Muhammed Efendi (ö. 1268/1851-52), Sırçalı Medrese'de (şimdi Etnografya Müzesi'nde) sergilenen ismi yerine "el-Hac Ahmedî Tahir Efendi" olarak künyesi verilen merhum hanımın (ö. 1260/1844) mezar taşı kitabeleri yanında Bezirci Hacı Veli Ağa'nın vefatı (ö. 1299/1882) üzerine yazdığı bir mersiyesi de mevcuttur.

Çerkez-zâde Fâzıl Şeyh Muhammed Efendi'nin mezar taşı kitabesi (Son mısra ile tarih düşürülmüştür):

*Bu fenâdan etdi rihlet buldu ukbâda yerin
Hem-civâr-ı kutb olup Şeyh Ahmed'e oldu karin
Nâm-ı Çerkez-zâde Fâzıl Şeyh Mehmed Efendi
İftihâr edüp der-âgûş iyledi hâk-i zemîn
İştihâr-ı neşr-i ilm bâ-husûs va'iz olmağın
Rahmet ile yâd edeler cümle abbâbî hemîn*

Nu. 1

*Geldi hâtifden ana Vehbî düşmüş şu târihin
Bu habîb hem enbiyânın vârisi ilme'l-yakîn
1268 (1851/1852) (bk. 1 Nu.lu fotoğraf)*

el-Hac Ahmedî Tahir Efendi
namlı Konyalı hanımın kitabesi (Bu
kitabenin de son mısraında ebcedle
tarih düşürülmüştür):

*Âh mine'l-mevt
Bu kadın etti rihlet buldu ukbâda yerin
Hem cinânda ol Resüle eylesün Mevlâ karîn
Nâm-ı el-Hâc Ahmedî Tâhir Efendi idi bu
İfihâr edüp der-âğuş eyledi hâk-i zemîn
Nakşibendiye-i tarikat-ı sâlik-i merdânededen
İhtiyârî uzlet idüb mürşide oldu yakîn
Tâ ezelden hânedân idi kadimî Konya'da
Rahmet ile yâd iderler hamele-i ahbâb hemîn
Geldi hatifden ana Vehbî düşem hoş târihin
Bî-rahmetike yâ erhâme'r-rahimîn sene 1260
(1844)*

(bk. 2 Nu.lu fotoğraf)

Hacı Veli Ağa Mersiyesi

*Rihlet etti Hacı Veli fakr olanlar ağıladı
Sâhibül-bayrât idi hem ehl-i tarik ağıladı*

*Sanki bir âteş düşüp yaktı mahalleyi hemân
Şâd ü hürrem içre iken geldi firkat ağıladı*

*Vasf edeyim sana hâlin dinle bir yarâyı hemân
Hayâtile teyemmün eyleyen insân ağıladı*

*Böyle bir ehl-i sahâvet gelmemiştir Konya'ya
Kesb ile mütene'im olan insân ağıladı*

*Râhatı gelmezdi it'am-ı ta'âm etmeyicek
Kadrini bilmediler bildi fakîrler ağıladı*

*Sağ iken kadri bilinmez sahî kimsenin
Gitti fırsat elden eyvâh şimdi bildi ağıladı*

*İzdihâm oldu musallâ namâzın kıldılar
Beş yüze erdi cemâ'at nice insân ağıladı*

*Bunda hep duyucak sâbikan mihmânlara
Çok te'ssüf eyleyip onlar da ol dem ağıladı*

*Küllü nefsin zâ'ikatü'l-mevt buyurdu ol Hüdâ
Sem' edicek bu ayeti cümle ruhân ağıladı*

*Güş edince fevtini yazdım hemân târihini
Bin iki yüz doksan dokuz içre Konya ağıladı*

*Mâh-ı Şevvâl içinde içti ecel şerbetin
Nûş edince şerbeti mevti fakîrler ağıladı*

*Yevm-i sâlis günü rihlet etti dâr-ı ahirete
Ol gidince ehil evlâd cümlesi ağıladı*

*Erdi hafidlere nidâ dediler vâ hasretâ
İşbu savtı işidicek çok hezerân ağıladı*

*Cümlesi nâşâd oldu râhatı gelmez gerü
Derd-i hasretle mükedder oldu hemân ağıladı*

*Çağrışıp feryât ederler firkatâ vâ firkatâ
Zâr-ı giryân eyleyüben nice günler ağıladı*

*Hatm-i Kur'an edeler etraf eknâftan hemân
Râhuna bahşede kâri'ler kamusu ağıladı*

*Hatm-i Kur'an hürmetine afv ede cürmün Hüdâ
Bu hakîr Vehbî'nin aklı gidip sermest ağıladı*

KAYNAKÇA:

MEHMET SÜREYYA, *Sicill-i Osmânî*, (haz. Nuri Akbayar), İstanbul 1996, V/1490-91.

ÖNDER, Mehmet, *Mevlâna Şehri Konya (Tarihi Kılavuz)*, Konya 1962, s. 233.

KARPUZ, Prof. Dr. Haşim, *Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya 42*, Ankara 2009, c. I, s. 75-80; C. II, s. 983-984, 1459-60; C. III, s. 1781.

EVREN, Afif, *Konyalı Bazı Muharrirler, Şairler, Hattatlar*, Konya 1937, s. 34.

10 Numaralı Konya Şer'îye Sicili (1070-1071/1659-1661), (haz. İzzet Sak), Konya 2003, s. 12, 220.

CERAN, Ahmet Şeref, *Sarıcalarlı Hacı Veliler*, Konya 1998, s. 33-35.

ES, Selçuk, *Büyük Konya Ansiklopedisi*, "Paşa Çeşmesi", *Yeni Konya*, 25.06.1973, s. 3; 16.07.1973, s. 3.

YENİTERZİ, Emine, "Tanzimat'tan Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kadar Konyalı Şair ve Yazarlar", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya 2001, Güz, S. 10, s. 152.

CUNBUR, Müjgân, "Yusuf Ağa Kütüphanesi ve Kütüphane Vakfı", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, I/1, Ankara 1963, s. 203-217.

BİLDİRİCİ, Mehmet, "Detse Köyü Gezisi ve Çeşme Kitabesi", *Yeni Konya/Kırkambar*, Konya, 9 Aralık 1995.

<http://www.yazmakutup.gov.tr/yusufaga/kutuphane.html>

Nu. 2

BİR GAZETE HABERİ (Hikâye)

Hatice TEKİN

Bundan bir yıl önce Dilek Hanım yanıma gelip, çatıya çıkmak istedi. “Tamam” dedim. Her zamankinden farklı görünüyordu. Sabahleyin apartman yöneticisinin ona bağırdığını duymuştum. Herhâlde buna üzülüyordur, diyerek üstelemedim. Asansörün kapısını açtım, bindi. Daha ikinci kattayken, soluduğu hava ona yetmiyormuş gibi derin derin nefes almaya başladı. Konuşmak istemediği her hâlden belliydi, o yüzden ben de ağzımı açıp tek kelime etmedim. Dördüncü katta, sımsıkı yumduğu avuçlarının terini sildi ceketine. Beşinci katta sürekli yüzüne düşen saçlarını kaldırmayı bıraktı, başı önündeydi.

Ne yapmam gerektiğini düşünürken -biraz yavaş davrandığımı kabul ediyorum- son kata geldik. Sessizlikte hafif hafif iç çekişi duyuluyordu. Kapıyı açmadan bekledi. Tepedeki ışık sönmüce korkmuş olacak ki kapıya abandı. Bir anlık tutukluk onu daha da telaşlandırınca kapıyı ben açtım. Birkaç basamak ileride çatı kapısı vardı. Ne yapmaya çalıştığını anlayamıyordum. Dışarı çıktı yürümeye başladı. Gittikçe artan bir hızla çatının kenarına ulaştı ve hiç duraklamadan aşağıya atladı. Seçim onundu ama intiharına seyirci kalan bendim.

Dilek Hanım, dört yıl önce çocukları Nazlı ve Barış’la birlikte

yurt dışında yaşarken, boşanıp Türkiye’ye gelmiş, bizim apartmanda babasından kalan daireye yerleşmişti. Yalnız kaldığımız zamanlarda serzenişleri olurdu. Akrabalarının, arkadaşlarının kendisinden bir bir uzaklaştıklarını söylüyordu. Nasıl yardım edeceğimi bilemez, bir şeyler geveleyip dururdum.

Dilek Hanım’ın eski eşi de cenazeye gelmek istemişti. Bu yüzden defin işlemleri ertelendi. İki gün sonra apartmana girdiğinde, ürkek adımları ve farklı giyim tarzıyla o olduğunu hemen anladım. Bordo ceket, fûme pantolonu, kravat yerine giysileriyle uyumlu boyunbağı vardı. Omuzlarına kadar uzattığı sarı cılız saçlarının üst kısmını, şakaklarını gelecek biçimde bir lastikle toplamıştı. Taziye de bulunan akrabalar, adamın gelişine pek sevindiler. Akşam olunca üzerlerine düşeni yapmanın rahatlığıyla çekip gittiler. Giderken birbirlerine “Çocuklarını alıp yurtdışına götürse ne iyi olur” diye fısıldadıklarını duydum.

Gitmesi beklenen adam sessiz sedasız yerleşti eve. Çocukların ona alışması zor olmadı ama onunki uzun sürdü. Önceleri benimle hiç konuşmazdı. Dilek Hanım’ın intiharındaki payımdan haberdar olduğunu sandım. Neyse ki dilimizi bilmediğindenmiş. Sonraları iyi dost olduk. Zaman içinde öğrendiği ilk kelimeleri, önce benim ya-

nımda çalıştı. En çok “ğ” harfi onu zorlardı. Ağız dudakları şekilden şekle girerdi. Utanmasın diye duymamış gibi yapardım.

Şimdi Emre Bey’den bahsetmenin tam zamanı. Kesinlikle çok saygısız, kaba ve şımarık biridir. Bazen çakmağını çıkarıp oramı buramı yakmaya çalışır. Hele içkiliyken üzerime kusması yok mu? Hemen her akşam verdiği kalabalık, gürültülü partilere Dilek Hanım da mutlaka katılırdı. Bu işe yaramaz adamdan uzak durması gerektiğini birçok kez söylemeye çalıştıysam da hiç kulak asmadı bana.

Emre Bey intihar olayından hiç etkilenmedi. Dilek Hanım’a yaşattığı hiçlik duygusunun farkına bile varmadan, her gece farklı bir kadınla sefil hayatına devam etti. O sorumsuzca davranarak Dilek Hanım’ı çatının kenarına getiren kişi olarak zihnimde yerini aldı.

İntihar olayından hemen önce apartmanımızdan taşınan Dr. Oktay Bey, mesleğinde ilerlemek için yıllarını yurt dışında geçirmişti. Bu yüzden Dilek Hanım’la ortak noktaları olduğunu düşünürdüm. O gerçek bir beyefendiydi. Kapıcıya bile “efendim” diye hitap edecek kadar ince biriydi. Birçok defa Dilek Hanım’la karşılaşmalarına şahit oldum. Dr. Bey’in uygun bir yaklaşma için fırsat kolladığı belliydi. Keşke kravatını düzeltip ceketinin düğmesini iliklemeden başka bir şey yapabilseydi. Böylece onu Emre Bey’in kollarına bırakmazdı.

Apartmentdaki en sevdiğim kişi ise Gülendam’dır. O bebek arabasına mahkûm spastik bir çocuk. Onun kapatamadığı ağızdan akan salyasından, küçük bedeninden beklenmeyen bir güçle göğsünün üzerinde sımsıkı bükülü duran ellerinden, her zaman yay gibi gergin

vücudundan ve sürekli yan tarafa bakıp aşağı yukarı seri ataklarla sallanan kafasından apartmandakiler hep rahatsız olurdu. Bu yüzden annesi onu karanlıkta gezmeye çıkarırdı. Bazen yemek yedirebilmek için onu yanıma getirirdi. Üzerine kocaman bir örtü yayıp elinde tabak sakinleşmesini beklerdi. Yardımcı olmak için ona komik hikâyeler uydururdum. Sakinleşip karnı da doyunca normal hareket ettirebildiği tek yeri olan sol bacağını uzatıp, bana dokunurdu; gıdıklanırdım, o da gülerdi, ben de.

İntiharın olduğu gün Dilek Hanım’la çatıya çıkarken Gülendam’la karşılaştık. Her zaman yanımda sakinleşen küçük kıza ne olduğunu almamak mümkün değildi. Onu tedirgin eden bir şey vardı. Kendine özgü inlemesiyle bir şeyler söylemeye çalıştığı belliydi.

İntihardan sonra, Gülendam’ın annesinin bana karşı tavrı tamamen değişti. Çok geçmeden bir de bakıcı buldular. Artık Gülendam’ı yanıma getirmiyorlar.

Sevdiğim tek dostumu da benden uzaklaştırmalarıyla, zihnimdekiler gün yüzüne çıktı: “Acaba gerçekten suçlu muydum?” “Dilek Hanım’a yardım edebilmek için yeterince çaba sarf etmedim mi?” Bilemiyorum.

Emine Hanım bir öğretmendi. Dilek Hanım’ın evine girip çıkan onu koşulsuzca seven tek arkadaşıydı. Onun geldiği günlerde çocuklar bayram ederdi. Gece geç saatlere kadar Emre Bey’in dairesinde kalan Dilek Hanım’ı kapıda karşılardı. Böyle gecelerin sabahında uyuyakalan Dilek Hanım’ın yerine Emine Hanım çocukları hazırlayıp okula gönderir, kendisi de alelacele çıkıp işine giderdi.

Şimdi diyeceksiniz ki “İyi işte Dilek Hanım’ı hayata bağlayan, ona kol kanat geren biri varmış”. Zannetmiyorum. Emine Hanım’dan aldığı her yardımın kendini daha kötü hissetmesine sebep olduğuna inanıyorum. O hiçbir zaman arkadaşı gibi biri olmamıştı ve olamazdı. Kimse Dilek Hanım’a saygı duymamıştı. Ne bir anne olarak ne de bir komşu olarak. Akrabaları bile ona hep pislikmiş gibi davranırlardı.

Aslında o verilecek herhangi bir rol için hazırды. Birçok konuda yeteneği vardı ve başarılı olma konusunda istekliydi. Sadece yönetmen onun meziyetlerini göz ardı edip yanlış sahnede rol vermişti. İşte bu yüzden onun iyi bir eş ve çocuklarına karşı müşfik bir anne olması beklenemezdi.

Gelelim yönetici Sibel Hanım’a. Yüzüne bakmak lazım geldiğinde, onda göze ilişen sadece çenesindeki sert, uzun ve saçlarının aksine inatla renklerini koruyan birkaç kıldı. Zaten çehresini sevimlilik, nezaket, içtenlik ve güler yüz çoktan terk etmişti. Dilek Hanım’a bir de isim takmıştı. “Apartmanın yosması” diyordu ona. “Yosma aşağı, yosma yukarı”.

Ne zaman karşılaşırsalar Dilek Hanım’ı ağlatırdı. Onunla bir tek Emine Öğretmen başa çıkardı. İşte o zaman vahşi hayvanlar gibi korkar, biraz tırsıp inine çekilirdi. Orada kinini besleyip büyütür, yeniden saldırırdı. Yan apartmanın altındaki Bakkal Şefik ise onun ekmeğine yağ sürerdi. Bu namus fakiri adam sürekli Dilek Hanım’ın peşindeydi. Onu pek çok kez taciz edip herkesin önünde küçük düşürmüştü. Dilek Hanım’la merhabası olmayan komşular bile, bu bakkalın apartmana girip çıkması-

nı hoş karşılamazlardı. Oysa Sibel Hanım, bütün mutfak ihtiyaçlarını bu adamdan eve teslim isteyip gün içinde defalarca apartmana girmesine sebep olurdu.

Sık sık apartman toplantısı yapardı ki; kurduğu düzen, zoraki aldığı kararlarla tıklar tıklar işlesin. Sibel Hanım’a bulaşmak istemeyenler, her oylamanın onun istediği şekilde bitmesini sağlardı. Nitekim son apartman toplantısında benden kurtulma kararını çıkartıp, üzerine hiç de yakışmayan bir sevinçle yanıma geldi ve: “Bitti, buraya kadar, yarın gidiyorsun” dedi. “Ben mi? Ne zararımı gördün ki?” dedim. Duymadı bile. Kesik kesik kahkahası, karganın gaklamasından farklı değildi. Devam etti: “Oh be! Önce Dilek yosmasından kurtuldum, şimdi de senden. Sıra hastalıklı kızda” dedi. “Hastalıklı kız mı? Gülendam mı?”

Dairesinin bulunduğu katta durmayıp yoluma devam ettim. Onu en üst kata çıkarttım. Ne olduğunu anlayamıyor, sürekli düğmelerime basarak yardım istiyordu. Duvarlarımı tekmeledi, pis tırnaklarını kırma pahasına kapımı açmaya çalıştı. Her gün kendini beğeniyle seyrettiği aynamı bile kırdı. Aşağıda kapıcının kontrol paneline müdahalede bulunduğunu fark ettimse de hiçbir komutuna uymadım. Frenleme tertibatlarının hepsinden kurtulup bıraktıverdim kendimi boşluğa. İçimde Sibel Hanım ve ona duyduğum bütün nefretimle birlikte.

Ertesi günü gazetelerini açanlar bir haber okudular: “Feci ölüm. On dört katlı apartmandaki asansör bilinmeyen bir sebep yüzünden yere çakıldı. Kazada asansörde bulunan bir kadın hayatını kaybetti...”

TASAVVUF NEDİR? SUFİ KİMDİR?

Tasavvuf nedir? Sorusuna verilecek cevaplar çeşitlidir. Tasavvufi eserlerde birçok tasavvuf tarifi yapılmıştır. Reynold A. Nicholson ilk dönem tasavvufi kaynaklardan kronolojik olarak tasavvuf tariflerini derlemiştir. Ebu'l-Ala Afifi bu tarifleri açıklayıp şerhetmiştir. Ethem Cebecioğlu bu tariflerin arapça, farsça ve Türkçelerini yayınlamış, Hasan Kamil Yılmaz ise bu tarifleri tasnif etmiştir. Bu çalışmada ise tasavvufi tarifleri iki bölümde aldık. Birincisi: **Tasavvuf Nedir?** İkincisi: **Sufi Kimdir?**

TASAVVUF NEDİR?

Tasavvuf bir şeyi mülk edinmemen, bir şeyin de seni mülk edinmesine derler. **Semnun el-Muhib**

Tasavvuf, üç haslete dayanır. Fakra ve fakirliğe yapışmak, isar ve tevazuu gerçekleştirmek, çekişmeyi ve ihtiyarı terk etmektir. **Ebu Muhammed Ruveyym**

Tasavvuf, ahlaktır. Ahlak bakımından senden fazla olan, safada da senden fazladır. **Ebu Bekr El-Kettani**

Tasavvuf, başka şeylere bağlanmaksızın Allah'la beraber olmandır. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf, alakaları kesmek, mahlûkatı terk etmek hakikatlere yapışmaktır. **Ebu Osman el-Mağribi**

Tasavvuf, Allah ile birlikte Allah'ın irade ettiği şeye nefsi bırakmaktır. **Ebu Muhammed Ruveyym**

Tasavvuf, Allah'ın safayı (arınmayı) sana has kılmasıdır. Allah'tan gayri her şeyden arındırılan kişi, sufi'nin ta

kendisidir. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf, Allah'tan başkasından uzaklaşmak (teberi) ve Allah'ın gayrisinden sıyrılmaktır (tehallidir). **Ali b. Sehl el-İsfahani**

Tasavvuf, baştan aşağı edeptir. **Ebu Hafs Haddad**

Tasavvuf, dünyayı sevmeme, Mevla'ya muhabbet beslemedir. **Ebu'l-Hüseyn en-Nuri**

Tasavvuf, edebe yapışmak, halleri murakabe etmektir. **Ebu Muhammed el-Cüreyri**

Tasavvuf, emeli zayıflatmak, amele devam etmektir. **Ebu Hasan el-Büşenci**

Tasavvuf, emir ve nehy altında sabırlı olmaktır. **Ebu Amr en-Nüceydi**

Tasavvuf, fuzuli olanı tamamen terkten ibarettir. **Ebu Said İbnü'l-Arabi**

Tasavvuf, gınayı açığa vurman, halk seni tanımayacak derecede meçhul kalmayı tercih etmen, kendisinde hayır bulunmayan her şeyden afiyette bulunmandır. **Mimşad Dineveri**

Tasavvuf, Hak'tan başkasının bilmediği amellerin sufi üzerinde cereyan etmesi ve sadece Allah'ın bildiği bir hal üzerinde sürekli Hak ile beraber olmaktır. **Ebu Süleyman Dârâni**

Tasavvuf, hakikatleri almak, insanların elindekinden ümit kesmektir. **Maruf el-Kerhi**

Tasavvuf, hakka boyun eğmektir. **Ebu Hüseyin el-Müzeyyin**

Tasavvuf, Hakkın nasibi için nefsin nasibini toptan terk etmektir. **Ebu'l-Hüseyn en-Nuri**

Tasavvuf, Hakkın seni senden öldürüp seni kendisiyle diriltmesidir.

Cüneyd-i Bağdadi

Tasavvuf, halini gizleyip, ihvana makam dağıtmaktır. **Ebu Abbas en-Nihavendi**

Tasavvuf, hürriyet ve kerem tekelüfü (başkasına yük olmayı, ağırlık vermeyi) terk ve cömertliktir. **Ebu'l-Hüseyn en-Nuri**

Tasavvuf, işkal, telbis, ve gizleme-
dir **Ebu Abdullah b. Muhammed el-Murtaiş**

Tasavvuf, kaderin getirdikleri altında sabırlı olmaktır. Allah'ın verdiği-
ne razı olmak, gölgeler ve çöllere kat et-
mektir. **Ebu Abdullah b. Hafif**

Tasavvuf, kafandaki her şeyi boşaltman, elindeki her şeyi dağıtman, musibet geldiğinde feryat etmemendir. **Ebu Said Ebu'l-Hayr**

Tasavvuf, kâinatı yaratıkları noksan görmektir. Her noktasından münezze olanı görmekle noksan olan her şeye gözü kapamaktır. **Ebu Amr ed-Dımışki**

Tasavvuf, kalbin muhalefet pisliğinden arınmasıdır. **Ebu Hasan el-Husri**

Tasavvuf, kovulsa bile sevgilinin kapısına diz çökmektir **Ebu Ali Ruzbari**

Tasavvuf, kulun her zaman, o anda kendisine en uygun gelen şeyle meşgul olmasıdır. **Amr b. Osman el-Mekki**

Tasavvuf, kuvvetleri zabt (kendine hakim olma) nefeslere riayet etmedir.

Ebu Bekir eş-Şibli

Tasavvuf, ne ilimdir, ne de resm (şekil). Lakin o, resmden ibaret olsaydı mücahede ile ele geçebilirdi. Yok değer ilim olsaydı, öğrenmekle kazanılabılırdı. Fakat o, Allah'ın ahlakiyla ahlaklanmaktadır. İlim ve resm ile ilahi ahlakı elde etmeye gücün yetmez!

Ebu'l-Hüseyn en-Nuri

Tasavvuf, nefsi kulluğa bırakıp, beşeriyetten çıkmak, tamamen hakka yönelmekten ibarettir. **Cafer el-Huldi**

Tasavvuf, safa ve müşahededir.

Ebu Bekr el-Kettani

Tasavvuf, sırların arınması ve Cebbar (Allah)'ın razı olduğunu yapmak, insanlarla sohbet etmekle birlikte ihtiyarı bırakmandır. **Mimşad Dineveri**

Tasavvuf, sufide kaim bir sıfattır. Bu hakkın mı, yoksa halkın mı? diye sorulunca, Hakikatte Hakkın, şekilde halkın sıfatıdır dedi. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf, sufinin şu andaki olmasından önce olduğu gibi olmasıdır.

Ebu Bekir eş-Şibli

Tasavvuf, sulhu bulunmayan bir savaştır. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf, şu üç manaya gelen bir isimdir O, 1- Marifet nuru, vera' nurunu söndürmeyen, 2- Kitap ve Sünnet'in zahiriyle çelişen batını ilmi konuşmayan, 3- Kerametlerin, kendi-

sini Allah'ın mehârim (yasak) perde-lerini parçalamaya sevk etmediği kişidir. **Seriyü's-Sakati**

Tasavvuf, tasasız kedersiz olarak Allah'la beraber oturaktır **Ebu Bekir eş-Şibli**

Tasavvuf, tekellüfî terk, tazarrufu işlemek, teşerrüfî hazfetmektir. **Ebu Abdullah er-Ruzbari**

Tasavvuf, topluluk halinde zikir, istima'da vecd, ittiba ile (İslam'a uyarak) ameldir. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf, uzaklık pisliğinden sonraki yakınlığın safvetidir. **Ebu Ali Ruzbari**

Tasavvuf, yakıcı bir şimşektir. **Ebu Bekir eş-Şibli**

Tasavvuf, yaratıkları görmekten korunmadır. **Ebu Bekir eş-Şibli**

Tasavvuf, yemeği azaltmak, Allah'a sığınmak, insanlardan firar etmektir. **Sehl b. Abdullah et-Tüsteri**

Tasavvuf, yüksek ahlakın tümüne dalmak ve kötü ahlakın hepsinden sıyrılmaktır. **Ebu Muhammed el-Cüreyri**

Tasavvuf, zati saftan kurtulana dek kalpleri tasfiye etmek, tabiatın ahlakından ayrılıp beşeri sıfatlardan sıyrılarak nefsin kötülüklerinden kaçınmak, ruhi sıfatların münazelesi, hakikat ilimlerine bağlanma, Ahiret'e yarar bir iş, cümle Ümmet-i Muhammed'e (sas) halisane nasihat, Hakikat'e riayette ihlâs ve şeriatla Hz. Muhammed (sas)'e ittibadır. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvuf'un hakikati konusunda zahirine yapış, hakikatinden sorma. Yoksa onu ifsat edersin. **Cüneyd-i Bağdadi**

Tasavvufun aslı 1-Kur'an-ı kerim'e ve Resulullah (sav)'in sünnetine sınımsız sarılmak, 2-Nefsani arzuları ve bid'atleri terk etmek 3-Mürşid ve mürebbi olan şeyhlere hürmet itina etmek, 4-Halkın cahilliğini mazur olduğunu görüp, kusurlarına bakmamak, 5-Dostlar ve ihvan ile hoşça geçinmek, 6-O dostların hizmetini görmek, güzel huylulukla, iyi ahlakla hareket etmeye çalışmak, 7-Günlük zikir ve evradına devam etmek ve 8-ruhsatlarla amel etmeyi, dini ahkâmını tevillerle çığırından çıkarmayı bırakmaktır. **Ebu Kasım Nasrabazi**

Yolumuzun esasları yedidir: yüce Allahın kitabına sınımsız sarılmak, Resulullah (sav)'in sünnetini örnek almak, helalinden yemek, halkı incitmemek, günahlardan uzak durmak, günahlardan tevbe etmek ve hak sahiplerine hakkını ödemektir **Sehl b. Abdullah et-Tüsteri**

SUFİ KİMDİR?

Sufi dünyada Allahtan başkasıyla teselli ve rahat bulmayan her işini ken-

disi, için takdir edileni bilen ve rabbisine havale eden kimsedir. Hak'tan sonra sapıklıktan başka ne var (Yunus,) sufi bir kere rabbini buldu mu artık O'ndan başkasına bakmaz. **Ebu Hasan el-Husri**

Sufi, kelamı ibretten olan sırrını düşünmekle aydınlatan kişidir. **Ebu Bekir el-Vasıtı**

Sufi taatine tevbe edilmesi gereken bir günah gözüyle bakan kimsedir. **Ebu Bekr el-Kettani**

Sufi, Allah için kalbini, saflaştıran kişidir **Bişri Hafi**

Sufi, bir şeyin kendine, kendisinin de bir şeye taalluk etmediği kişidir. **Ebu'l-Hüseyn en-Nuri**

Sufi, dünya afetlerini terk ettiği zaman artık bir daha ona dönmeyen Hak'ka yönünü döndürünce O'ndan sapmayan olayların haline etki yapmadığı kişidir. **Ebu Hasan el-Husri**

Sufi, güneşe ihtiyacı olmayan gündüz aya yıldız ihtiyacı olmayan bir gece varlığa ihtiyacı olmayan bir yokluktur. **Ebu Hasan el-Harakani**

Sufi, halktan kesilip uzaklaşıp "seni kendim için ayırdım" ayetindeki gibi Hak'ka yapışan kişidir. Allah kendinden başka her şeyden kulunu keser, sonra da "beni göremezsin" der. **Ebu Bekir Şibli**

Sufi, hırkası, seccadeleri, yiyeceği ve adetleri olmayan hatta varlığı bile olmayan kişidir. **Ebu Hasan el-Harakani**

Sufi, hiç bir şeyin kendisini kirletmediği ve her şeyin de kendisi (vasıtası) ile temizlendiği kişidir. **Ebu Türâb Nahşebi**

Sufi, insanların kendi varlıkları gibi bir varlığı kendisinde bulmadıkları kişidir. **Ebu Hasan el-Husri**

Sufi, iyi ve kötü herkesin üzerinde gezdiği toprağa her şeyi gölgeleyen buluta her şeyi sulayan damlaya (yağmura) benzer. **Cüneyd-i Bağdadi**

Sufi, kalbi Hz. İbrahim'in kalbi gibi dünyevi kaygılardan selamet bul-

duğu halde Allah (c.c.)'in emirlerine itaat eden kişidir. Sufi, teslimiyeti Hz. İsmail'in teslimiyeti, hüznü Hz. Davut'un hüznü, fakrı Hz. İsa'nın fakrı, münacatta şevki Hz. Musa'nın şevki, ihlâsta Hz. Muhammed (sav)'in ihlâsı gibi olandır **Cüneyd-i Bağdadi**

Sufi, kalbini Allah'ın saflaştırdığı, böylece kalbi nurla dolan, zikrullah lezzetini tadan kimsedir. **Ebu Said el-Harraz**

Sufi, kendi kanını heder, mülkünü mubah gören kişidir. **Sehl b. Abdullah et-Tüsteri**

Sufi, kendini tüm belalardan arındırıp tüm bağışlardan kendini çekenidir. **Ebu Abdullah b. Muhammed el-Murtaîş**

Sufi, kimsenin kabul edemediği, kendisinin de kimseyi kabul etmediği zat vahdaniyettir. **Hüseyn b.Mansur**

el-Hallac

Sufi, konuşunca, sözü sahip olduğu hâli yansıtan kinişedir. Böyle bir hal vuku bulduğunda bir şey konuşmaz. Konuşmadığı zaman yaptığı hareketler, sahip olduğu hali dile getirir. Konuşması da kendini dünyadan kesmesi durumuyla ilgilidir **Zü'n-Nûn el-Mısri**

Sufi, pislikten arınan, tefekkürle dolan, beşeriyetten Allah'a yönelen, yanında altınla çamur eşit olan kişidir.

Sehl b. Abdullah et-Tüsteri

Sufi, safa üzerine suf giyen, cefa yemeğiyle nefisini doyuran, dünyayı ardına atan, Mustafa (sav)'nın yoluna giren kimsedir. **Ebu Ali Ruzbari**

Sufi, toprağa benzer, her kötü şey ona atılır, ondan ise iyiden başkası çıkmaz. **Cüneyd-i Bağdadi**

Sufi, tüm mahlûkatın geçimini üzerinde görmedikçe sufi olamaz. **Ebu Bekir eş-Şibli**

Sufi, vecdi vücudu, sıfatları hicabı olan kişidir. Yani nefisini bilen rabbini bilir. **Ebu Hasan el-Husri**

Sufi'nin özelliği yoklukta sükûn, varlıkta isardır. **Ebu'l-Hüseyn en Nuri**

Sufiler başkalarının içlerine giremediği tek bir ailedirler. **Cüneyd-i**

Bağdadi

Sufiler, Allah'la kaimdirler. Allah'tan başka kimse onları bilemez.

Cüneyd-i Bağdadi

Sufiler, Allah'ı her şeye tercih eden ve Allah'ın da kendilerini her şeye tercih ettiği bir topluluktur. **Zü'n-Nûn el-Mısri**

Sufiler, hakkın kucacağındaki çocuklardır. **Ebu Bekir eş-Şibli**

Sufiyye, kalpleri beşeri pisliklerden ve nefislerin afetlerinden arınıp şehvetlerden kurtularak, bu şekilde Hak'la beraber yüksek dereceye ve birinci saffa ulaşan topluluktur. Onlar Allah'tan gayriyi terk ettikleri zaman, ne maliklerden, ne de memluktardan oldular. **Ebu'l-Hüseyn en-Nuri**

Yeryüzü kendine dar olmayıp, gök onu gölgelemedikçe, halk yanında kabul görmeyip her halükarda mercii Hak Teala olmadıkça bir kimse sufi olamaz. **Ebu Muhammed er-Rasihi**

SONUÇ

Bu tariflere baktığımızda tasavvufu: zühd, güzel ahlak, kalp temizliği, nefisle mücadele, istikamette olup Kur'an ve Sünnete uymak, Allah'a tam teslimiyet, ihsan mertebesi ve ihlas ile hareket etmek, İslam'ın ruh hayatı, batını bir ilim ve ledün ilmi, marifetullah ve muhabbetullah, ihsan ve takva yolu, nefsin iyi ve kötü durumlarından bahsedip kötü olanlardan nefsin temizlenmesi (tezkiye-i nefis) ve iyi olanlarla da süslenme (tezhîb-i ahlak) yollarını gösterip Allah'a ulaşma (seyr ve vuslat) durumunu tarif eden bir ilimdir, vs. tarifler yapmak mümkündür.

KAYNAKLAR

Ebu'l-Ala Affi, *Tasavvuf: İslamda Manevi Devrim* (Çeviren: Murat Sülün/ Halil İbrahim Kaçar), İstanbul, 1996

Ethem Cebecioğlu, *Prof. Nicholson'un Kronolojik Esaslı Tasavvuf Tarifleri*, A.Ü.İ.F. Dergisi, c. XXIX, Ankara 1987.

Hasan Kamil Yılmaz, *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, İstanbul 2002

Reynold A. Nicholson, *Tasavvufun Menşei Problemi* (Çeviren: Abdullah Kartal), İstanbul, 2004

HOŞGELDİN ÇALI

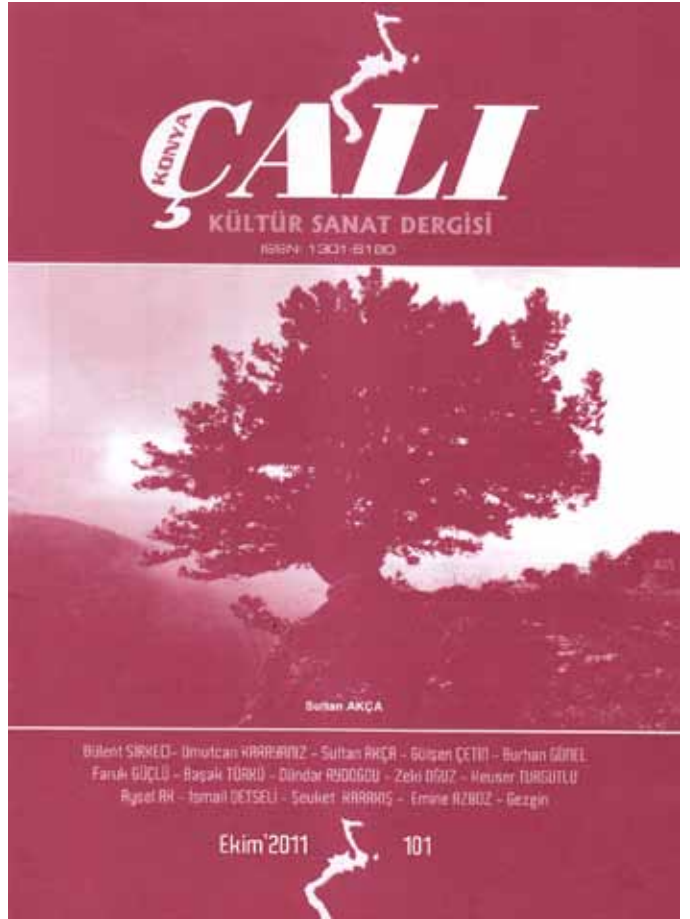

Ahmet KUŞ

Çalı, Şubat 1997-Mart 2008 tarihleri arasında Konya'da yayımlanan ve 100. sayısı ile yayım hayatına son veren bir kültür sanat dergisiydi. 2000'li yıllarda yaygınlaşan internet furyası, toplumda yaşanan yozlaşma ve popüler kültürün yaygınlaşması çoğu Anadolu dergisi gibi *Çalı*'yı da etkiledi. *Çalı*'nın sahibi, editörü, yazarı kısacası her şeyi olan Zeki Oğuz dergiyi ayakta tutabilmek için elinden geleni yapmıştı fakat *Çalı*'yı yaşatabilecek desteği bir türlü bulamamıştı. *Çalı* kapandıktan sonra bir süre de internet ortamında yayımına devam etti fakat bu son çaba da uzun soluklu olmadı. Dergi tiryakileri için ayın başında dergilerini ellerine alıp okumanın ya da dergiyi okurken matbaada kâğıda sinen boya kokusunu hissetmenin keyfi başkaydı. Sonuçta internet elle tutulmayan ve bir anda yok oluyormuş hissi veren bir ortamdı. İnternet sadece dergileri öldürmedi. Toplumsal yaşama getirdiği onca kolaylığa karşın yüzlerce insanı hasleti de yok etti!.. İnternetin insanlardan çaldığı her şeyi bir kenara bıraksak bile ortaya çıkan zaman israfının telafisi neredeyse imkânsızdır. Dostlukların bile sanal olduğu bir dünyada dergilerin elle tutulabilir olmasını beklemek ne derece doğrudur bilemiyorum...

Gelelim meselenin bir başka

boyutuna... Yıllardan buyana bu şehrin edebiyat, basın, kültür, sanat hayatına büyük katkıları olan sevgili Seyit Küçükbezirci ağabeyin Konya'daki kültür, sanat, edebiyat dergileriyle ilgili çok yerinde bir tespiti vardır. Bozkır yani step bitkileri dayanıklı olur, der Seyit ağabey. Dergileri bozkır bitkilerine benzetir. Uçsuz bucaksız bozkırlarda yetişen step bitkilerinin zor şart-

lara çok dayanıklı olduklarını ve şartlar ne kadar zor olursa olsun bitkilerin uzun yıllar yaşadığını söyler. Bu tespit çoğu zaman doğru olsa da günümüzde hayat şartlarını belirleyen saikler toprak ana kadar sevecen ve müşfik değildir. Serbest ve vahşi piyasa şartları her türlü değer yargısının önüne geçmiştir. Toprağın bağrındaki bitkiye gösterdiği müşfikliği piyasadan beklemek saflık olur. Büyük balığın küçük balıkları yuttuğu ve bunun artık toplumun büyük bir kesimi tarafından normalmiş gibi kabul edildiği bir ortamda taşra dergilerinin cılız çılgınlıklarını kim duyabilir ki?..

Şartlar ne kadar olumsuz olursa olsun aradan geçen üç buçuk sene sonunda *Çalı*'nın 101. sayısı ile yeniden okuyucusuna merhaba demesi Konya'da edebiyat, kültür, sanat camiası açısından sevinilecek bir gelişmedir. Başta sevgili dostum Zeki Oğuz olmak üzere *Çalı*'nın yeniden çıkması için desteklerini esirgemeyen herkesi can-ı gönülden tebrik ediyorum. Ha bu arada Zeki ağabeyi bu zorlu yola çıkmaya teşvik eden ve Ona her türlü deste-

ği vereceğini belirten Ahmet Aka dostumuzu da unutmamak gerek. Yazı çizi işleri öyle dışarıdan görüldüğü gibi kolay işler değildir. Büyük özveri ister. Bir sonraki sayı için yazı bulma, abone kaydetme, okurların sorularına cevap verme, kanunî yükümlülükleri yerine getirme gibi meselelerle uğraşmanın yanı sıra derginin basım masrafları için her ay kaynak bulma da ayrı bir çaba gerektirir. Kaynak bulunmadığı zaman baskı ücretini cebinden ödemek ya da emekli maaşını matbaaya vermek de bu işin cilvelerinden biridir...

Her şeye rağmen iyimseriz; *Çalı*'nın uzun soluklu yürüyüşü devam edecek. Bu yürüyüş sırasında bazı sıkıntılar, pürüzler, engellemeler, zorunlu molalar olsa da *Çalı* durmayacak, yoluna devam edecek. Yayımlandığı on yılı geçkin süre içerisinde bu şehrin kültür, sanat hayatına katkıda bulunan *Çalı* dergisinin daha uzun yıllar bu işlevi yerine getireceğine inanıyoruz.

Çalı'yı yeniden yayımlamaya başladığı için Zeki Oğuz'u tebrik ediyor, *Çalı*'ya uzun ömürler diliyoruz.

Aczimin Giriyesi

Unutulmak...

Bir zamanlar biz de dolaştık bu kara topraklarda,
Belki adımız yaşar diyorduk beyaz varaklarda.
Heyhât! Yeryüzünde vefâ, kadirşinaslık kalmamış,
Hep unutulmuş dostlar bizi, hattâ kara topraklar da...

Ahmet Sevgi

